

3-as MODUL: Zöld kompetenciák - meghatározásuk és fejlesztésük módja

Co-funded by
the European Union

A projektet az Európai Bizottság támogatásával finanszírozták. Ez a kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi és a Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt információk bármilyen felhasználásáért. Project szám: [2021-1-EL01-KA220-VET-2021-1-EL01-KA220-VET-000033152]

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
2. Kulcsszavak	4
3. Tanulási célok	4
4. Mi a GreenComp?	5
5. Kompetenciák	6
a. 5.1 A fenntarthatóság megtestesítése	6
b. 5.2 A fenntarthatóság komplexitásának elfogadása	6
c. 5.3 Fenntartható jövőképek elképzelése	7
d. 5.4 Cselekvés a fenntarthatóságért	7
6. Alkalmazás	9
6.2. Esettanulmány	9
6.3. Szakképzés	10
6.4. Esettanulmány	10
7. Digitális eszközök a fenntartható kompetenciák szolgálatában	11
7.1. Almond	11
7.2. Spinlister	11
7.3. Too Good To Go	12
7.4. Refill	12
7.5. Swancy	12
7.6. BlaBlaCar	13
7.7. Good Guide	13
7.8. Giki	13
8. Összegzés	14
9. Gondolkodtató kérdések	15

10.	Hasznos hivatkozások és források	15
11.	Irodalomjegyzék	16

1. Bevezetés

Az elmúlt évek bebizonyították, hogy az éghajlatváltozás valóságos és sürgősen megoldandó probléma. A legutóbbi hét év (2015-2021) a Meteorológiai Világszervezet szerint a valaha mért legmelegebb volt. Hasonlóképpen, 2021 júliusának közepén Németországban a Nyugat-Európában valaha tapasztalt legsúlyosabb árvizek pusztítottak, amelyek 20 milliárd dollárnyi veszteséget okoztak az ország gazdaságának. Törökországban emellett szárazságok is voltak. Számos országban, köztük Spanyolországban, Görögországban és Franciaországban súlyos erdőtüzek pusztítottak. Ez csak néhány példa, amely bizonyítja, hogy azonnal lépéseket kell tenni az éghajlati katasztrófák enyhítésére. Azonban tartós készségeket kell kifejlesztenünk, ha biztosak akarunk lenni abban, hogy a megtett lépések a megfelelőek.

Ez a modul a fenntartható kompetenciákkal foglalkozik, más szóval a GreenComp keretrendszerrel, (Az európai fenntarthatósági kompetenciakeret) amelyet a Közös Kutatóközpont (JRC) [(az Európai Bizottság kutatási és tudásszolgáltatása)] dolgozott ki. A modul tehát minden egyes kompetenciát felsorol, rövid magyarázatokkal együtt: mi mit jelent és mit hogyan kell érteni. A modul ezután néhány tippet fog adni az egyes kompetenciák gyakorlati megvalósítására, miközben ösztönzi az egész életen át tartó tanulást, és a kkv-kra (kis- és középvállalkozásokra), a szakoktatókra (szakképzés és szakoktatás) és a diákokra összpontosít. Végül, de nem utolsósorban, a modul bemutat néhány digitális eszközt, mint például a Refill, a Spinlister, a Too good to go és az Almond, amelyek ösztönözhetik és megkönnyíthetik a zöld kompetenciák mindennapi életünkbe való integrálásának folyamatát.

2. Kulcsszavak

Fenntarthatóság, kompetenciák, kkv-k, szakoktatók, digitális eszközök

3. Tanulási célok

- a tanulók megszerzik és fejlesztik a fenntartható kompetenciákkal kapcsolatos ismereteiket;
- a tanulók ösztönzést kapnak arra, hogy fenntartható változásokat vezessenek be a mindennapi rutinjukba;
- a tanulók tájékoztatást kapnak olyan digitális eszközök létezéséről, amelyek megkönnyíthetik a fenntartható kompetenciák mindennapi életükbe való beépítésének folyamatát;
- a tanulóknak tudatosítani fogják, hogy az egyénileg hozott intézkedések számítanak.

4. Mi a GreenComp?

Az európai zöld megállapodásra válaszul az európai fenntarthatósági kompetenciakeret (GreenComp) olyan kézikönyvként működik, amely a szakértők és az érdekelt felek által elért megegyezés figyelembevételével határozza meg a fenntartható kompetenciákat. A keretrendszert arra a növekvő igényre válaszul dolgozták ki, hogy az egyének ismereteket, készségeket szerezzenek annak érdekében, hogy környezetbarát módon, fenntarthatóan kezdjenek élni. A szerzők úgy gondolták, hogy a fenntartható gyakorlatok mindennapi rutinokba való integrálásának képessége kulcsfontosságú mind a bolygó, mind a lakosság egészsége szempontjából. A "GreenComp" kifejezés egy 12 kompetenciából álló készletre utal, amelyek négy különböző területre oszlanak. Az Európai Bizottság számára egy ilyen keretrendszer létezése rendkívül fontos, mivel a kitűzött cél az, hogy Európa 2050-re "klímasemleges kontinenssé" váljon.

A szerzők úgy vélik, hogy a hosszú távú változáshoz élethosszig tartó tanulás szükséges, ezért a cél az, hogy minden korosztályt felvilágosítsanak arról, hogy az ember függ a természettől, valamint arról, hogy fontos a biológiai sokféleség megőrzése és a fenntartható gyakorlatok lassú, de biztos alkalmazása. Továbbá a szerzők a keretrendszert "élő dokumentumnak" tekintik, és arra számítanak, hogy a közeljövőben, amikor a kompetenciákat a gyakorlatba ültetik, változásokat vezetnek be.

A keretrendszer kidolgozói a fenntarthatóságot úgy határozzák meg, mint annak biztosítását, hogy az emberi tevékenységek ne legyenek negatív hatással más élőlényekre vagy magára a bolygóra. Továbbá azt a koncepciót is képviseli, amely biztosítja, hogy a bolygó határait ne lépjük túl, például a fosszilis tüzelőanyagok felhasználása tekintetében.

5. Kompetenciák

A GreenComp a fenntarthatósági kompetenciákat négy területre osztotta:

6. A fenntarthatósági értékek megtestesítése
7. A fenntarthatóság komplexitásának felvállalása
8. Fenntartható jövő elképzelése
9. Cselekvés a fenntarthatóságért

Nézzük meg, hogy milyen kompetenciák tartoznak ezekhez a területekhez, hogy megfelelően megértsük őket.

a. 5.1 A fenntarthatóság megtestesítése

Az első terület (a fenntarthatóság megtestesítése) a következő kompetenciákat foglalja magában:

- a) a fenntarthatóság értékelése - a kompetencia az egyének személyes értékeinek átgondolására helyezi a hangsúlyt, azért, hogy összehasonlítsa azokat, és lássa, mennyire különböznek egymástól, majd ezt követően értékelje, hogy mennyire felelnek meg a fenntarthatóság eszméjének. Ez a kompetencia tudatosítja az emberekben, hogy az értékeket az emberek választják, akiknek hatalmukban áll eldönteni, hogy mely értékeket helyezik előtérbe az életükben.
- b) a méltányosság támogatása - a méltányosság hangsúlyozása minden generáció számára, azok számára, akik ma élnek, és azok számára, akik a jövőben fognak élni a bolygón.
- c) a természet támogatása - a bioszféra megőrzése érdekében a kompetencia az összes élőlény szükségleteinek, valamint jogainak tiszteletben tartását és elismerését jelzi.

b. 5.2 A fenntarthatóság komplexitásának elfogadása

A második területbe (a fenntarthatóság komplexitásának elfogadása) tartozó kompetenciák a következők:

- a) rendszerszemléletű gondolkodás - a kompetencia a kontextus figyelembevételére utal annak megértése érdekében, hogy az összes szempont hogyan kapcsolódik egymáshoz.

- b) kritikai gondolkodás - a kompetencia arra helyezi a hangsúlyt, hogy az adott információkat és érveket értékelje, és gondolkodjon azon, hogy az olyan szempontok, mint a környezet és a kultúra, valamint az a háttér, amelyben az illető felnő, hogyan befolyásolják az adott személy gondolkodásmódját.
- c) probléma keretezés - a kompetencia akár meglévő, akár potenciális kihívásokra adandó válaszok vagy alkalmazható megközelítések megtalálására irányul

c. 5.3 Fenntartható jövőképek elképzelése

A harmadik terület (fenntartható jövő elképzelése) a következő kompetenciákból áll:

- a) Jövőképek ismerete - a kompetencia a fenntartható jövőképek különböző forgatókönyveinek elképzelésére való képességgel és a legjobb eredmények eléréséhez szükséges intézkedések megtételével történő fejlesztésre való törekvéssel foglalkozik.
- b) Alkalmazkodóképesség - a kompetencia a különböző helyzetekhez való alkalmazkodás képességét jelöli, valamint a megfelelő döntések meghozatalának képességét, amikor kétértelmű vagy kockázatos helyzetekkel kell szembenézni.
- c) Felfedező gondolkodás - a kompetencia a kreativitás és a kísérletezés a fenntarthatóság eléréséhez szükséges innovatív ötletek és kulturális gyakorlatok kereséséből áll.

d. 5.4 Cselekvés a fenntarthatóságért

A negyedik terület (a fenntarthatóságért való cselekvés) a következő kompetenciákból áll:

- a) politikai tevékenység - a kompetencia a fenntartható felelősséget szabályozó politikák igénylésére, valamint az emberek felelősségre vonására vonatkozik a nem fenntartható viselkedésért.
- b) kollektív cselekvés - a kompetencia magában foglalja azt a képességet, hogy a változás érdekében együttműködve cselekedjünk.
- c) egyéni kezdeményezés - a kompetencia a saját lehetőségek maximális kihasználásáról szól a fenntarthatóság és a bolygó, valamint a közösség állapotának javítása érdekében.

6. Alkalmazás

6.1. KKV

Nagyon fontos, hogy a kkv-k (kis- és középvállalkozások) ilyen kompetenciákat alkalmazzanak működésük során, hiszen ha összegezzük őket, akkor a környezetre gyakorolt hatásuk és az általuk hagyott lábnyom nagyságrendje igen figyelemre méltó, tekintve, hogy Európában az ipari szennyezés 60-70%-át a kkv-k okozzák. Hasonlóképpen, a szakképzésben (szakképzés és oktatás) oktatóknak is el kell sajátítaniuk az ilyen kompetenciák ismeretét, hogy tovább tudják adni azokat a szakképzésben részt vevő diákoknak. Ebben a fejezetben néhány tippet adunk arra vonatkozóan, hogyan lehet a kiválasztott kompetenciákat beépíteni a napi rutinokba.

A fenntartható kompetenciák ismerete hasznos lehet a kkv-k, vagy azok számára, akik majd saját vállalkozásba szeretnének kezdeni, hiszen a fenntartható gyakorlatok valóban több ügyfelet vonzhatnak, figyelembe véve azt a tényt, hogy egyre több embert érintenek a környezeti változások, például a nyári hőség, amely az utóbbi években sokak számára elviselhetetlen volt. A kkv-k adaptálhatják a "felfedező gondolkodás" kompetenciáját, mivel új, fenntartható gyakorlatokból üzletet hozhatnak létre, például egy vállalat új platformot vagy weboldalt indíthat, ahol az emberek ruhát cserélhetnek, autót oszthatnak meg, vagy elajándékozhatják azokat az élelmiszereket, amelyeket egy közelgő utazás miatt nem tudnának elfogyasztani, vagy egyszerűen csak azért, mert tele van a hűtőszekrényük.. Ez a kompetencia a kreativitásról és az innovációról szól. Mivel a kkv-knak a lehetséges hibák és kockázatok elkerülése érdekében el kell képzelniük a vállalkozásuk lehetséges forgatókönyveit, mivel ennek elmulasztása csődhez vezethet, miért ne fogadnák el a "fenntartható jövőképek elképzelése" kompetenciát, és miért ne képzelhetnék el egy környezetbarát és felelős jövőt? Ez a kompetencia kapcsolódik a "jövőképpel kapcsolatos műveltségnek" nevezett kompetenciához.

6.2. Esettanulmány

A Petit Cafè, egy kis étterem L'Amposta-ban, (Katalónia) Spanyolországban, "0 km " filozófiával. Isabel Alejos Reche, a hely tulajdonosa elkötelezte magát amellett, hogy minőségi, friss, és ami a legfontosabb, helyi termékeket szolgáljon fel éttermében. A Petit Cafè-ban felhasznált alapvető alapanyagokat, mint az olaj, a hal, a bányahús, a rizs és a

borok, helyben szerzi be, mivel késztetést érzett arra, hogy csökkentse a forgalmazói láncot, és így az élelmiszer-szállítás csökkentésével a CO₂-kibocsátást is. A Petit Café tagja a „Slow Food” (kényelmes, ráérős, élvezettel elköltött étkezés) közösségnek, amely egy 1989-ben alapított nonprofit ökológiai egyesület; jelenleg 122 országban képviselteti magát. Mindezek alapján Isabel (Petit Café) az „egyéni kezdeményezés” és a „rendszer szemléletű gondolkodás” kompetenciáit testesíti meg, mivel felismerte a felelősségét a bolygó állapotáért és a közösségért, amelyben él. Ez inspirálta arra, hogy olyan szövetségeket hozzon létre a helyi termelőkkel, amelyek mind neki, mind a környezetében élő embereknek (helyi termelőknek), mind pedig a bolygónak hasznára válnak.

6.3. Szakképzés

A szakoktatók jelentős szerepet játszhatnak a kompetenciákhoz kapcsolódó tudás továbbadásában. Az osztályteremben rávilágíthatnak a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tanulás jelentőségére, mivel a tanulás megváltoztathatja az egyén véleményét vagy viselkedését, ráadásul olyan tanulási lehetőségeket is teremthetnek, amelyek célja az ilyen kompetenciák fejlesztése, valamint támogathatják a tanulókat abban, hogy fejlesszék fenntarthatósági készségeiket, és hogy új zöld gyakorlatokat alkalmazzanak mindennapi rutinjaikban. A tanárok kollektív akciókat is támogathatnak, például arra ösztönözhetik a diákokat, hogy szedjék össze a szemetet egy erdőben.

Bár ebben a mikromodulban a kkv-kra, valamint a szakoktatókra és a diákokra összpontosítunk, nagy jelentőséggel bír, hogy minden ember az "egyéni kezdeményezés" kompetenciája szerint éljen, ami azt jelenti, hogy átveszi a vezetést, és cselekvő személlyé válik. A kompetenciához tartozik továbbá annak bizonyítása is, hogy a fenntartható életmód nem jelent alacsonyabb életszínvonalat vagy nagyobb kiadásokat.

6.4. Esettanulmány

Bár ez egy felülről lefelé irányuló kezdeményezés, itt egy jó példa arra, hogy a szakképző iskolák és a diákok felkarolják és gyakorolják a zöld kompetenciákat (különösen a „fenntartható jövő elképzelése” területre vonatkozókat):

A valenciai Centro de Formación Folgado (Spanyolország) részt vesz a MEFP (Oktatási és Szakképzési Minisztérium) által támogatott EMPRENDE_IMPACT+ innovációs projektben, amelynek célja egy új fenntartható vállalkozói program megtervezése és elindítása.

A vállalkozói program elsősorban a közép- és felsőfokú szakképzésben részt vevő tanulókat célozza meg, akik a zöld, a kék és a szociális gazdasági ágazatokban szeretnének vállalkozni. "A tanulóknak a vállalkozói értékeket ösztönző, illetve az oktatási környezetből a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő, a szükséges kereteket, szabályokat, támogatást és kíséretet biztosító vállalkozások (üzleti inkubátorok) létrehozásához szükséges tapasztalatok előmozdítása".

7. Digitális eszközök a fenntartható kompetenciák szolgálatában

Ebben a fejezetben olyan digitális eszközöket mutatunk be, amelyek megkönnyíthetik a zöld kompetenciák beépítését a mindennapi rutinba.

7.1. Almond

Az Almond egy olyan alkalmazás, amelynek célja, hogy segítsen az embereknek széndioxid-semleges életet élni. A küldetés teljesítéséhez négy lépést kell követniük. Először is, a platform segít kiszámítani a szénlábnyomukat, amiért öt, az Amazonas-erdőben található fa védelmével, valamint egy fa elültetésével jutalmazza meg őket. Másodsorban, az alkalmazás segít megtalálni az etikus márkákat. Ezután, valahányszor az említett márkát vásárolják, úgynevezett "Offset Coins" érmekeket kapnak (1 Offset Coin egy fa ültetését és öt fa védelmét jelenti). Az utolsó lépés az, hogy minél több Offset Érmét gyűjtsenek, amelyek lehetővé teszik, hogy fákat ültessenek és védjenek, hogy elérjék a semleges CO₂-egyenleget. Ez az alkalmazás összhangban van a fenntarthatóság megvalósításával, mivel a jövő generációit és a jövő levegőjének minőségét tartja szem előtt.

7.2. Spinlister

A Spinlister egy olyan alkalmazás, amely megkönnyíti és ösztönzi a kerékpárhasználatot. Az alkalmazásnak köszönhetően az utazásaink során könnyebben lemondhatunk az autóbérlésről és környezetbarát alternatívákat, például a kerékpározást választhatjuk. A platformon keresztül olyan kerékpártulajdonosokkal vehetjük fel a kapcsolatot, akitől kerékpárt kölcsönözhetünk.

7.3. Too Good To Go

A Too Good to Go egy olyan alkalmazás, amely az élelmiszerpazarlás megelőzésével segít a bolygónknak. Az alkalmazás létrehozásának célja az volt, hogy olyan világot teremtsen, amelyben amit megtermelnek, azt el is fogyasztják, és minimalizálják a naponta kidobott élelmiszerek mennyiségét. Az alkalmazás használatához először ki kell választani egy boltot, és be kell állítani egy órát. Ezt követően már csak annyi a dolgunk, hogy a megbeszélt időben és helyen átvegyük az élelmiszert.

7.4. Refill

A Refill egy olyan alkalmazás, amelynek célja, hogy a lehető legnagyobb mértékben korlátozza és minimalizálja a műanyag használatát. Az alkalmazás segítségével olyan helyeket ismerhetünk meg, amelyek az úgynevezett "zero waste" (hulladékmentes) szabály keretében működnek, például olyan állandóságokkal, ahol újratölthetjük a vizespalackunkat, olyan kávézókkal, ahol kedvezményt kapunk ha magunkkal visszük a saját csészénket, és olyan éttermekkel, ahonnan a megrendelt ételt a saját uzsonnás dobozunkban hozhatjuk el.

7.5. Swancy

A Swancy egy olyan alkalmazás, amelynek célja, hogy csökkentse a ruhavásárlások számát, és ezáltal a divatipar által termelt szénlábnyomot. Az alapító (Kristin Grostad) szerint nem szükséges új dolgokat vásárolni, mivel az általunk keresett dolgok már ott vannak valakinél, és csak arra várnak, hogy egy másik ember használja őket. Az alkalmazás működése egy társkereső oldalhoz hasonló: az ember ruhákat cserélget, így végül megtalálja, amit keres. Az alkalmazás összhangban van a fenntartható kompetenciákkal, mivel a körforgásos gazdaság része, és csökkenti a vásárlások számát és a fogyasztást.

7.6. BlaBlaCar

A BlaBlaCar egy olyan alkalmazás, amely lehetővé teszi a légkörbe kerülő kipufogógázok mennyiségének minimalizálását, mivel a platformnak köszönhetően olyan embert (akár sofőrt, akár utast) találhatunk, aki ugyanoda szeretne eljutni, ahová mi is. Ennek következtében nemcsak mindannyian pénzt spórolunk az üzemanyagon, hanem CO₂-kibocsátás minimalizálásával a környezetet is megóvjuk. Biztonsági okokból minden felhasználónak fel kell töltenie egy fényképet a személyi igazolványáról.

7.7. Good Guide

A Good Guide egy olyan alkalmazás, amely egy 1-től 10-ig terjedő skála segítségével értékeli a piacon kapható különböző termékek társadalmi, egészségügyi, valamint környezeti hatásait. A 210 000 árucikkből álló lista különböző típusú termékeket tartalmaz. Az alkalmazás használata egyszerű, hiszen vagy a termék nevét beírva kereshetünk rá egy adott termékre, vagy a vonalkódját beolvasva láthatjuk az eredményeket.

7.8. Giki

A Giki alkalmazásoknak három típusa létezik:

- Giki Bages, amely a termékek beolvasására szolgál, így megnézhetjük, hogy fenntarthatóak-e vagy sem,
- Giki Zero, amely arra szolgál, hogy kiszámolja, hogyan hatnak a tetteink, szokásaink és általában az életmódunk a bolygónkra,
- Giki Zero Pro, amelyet kisvállalkozások és szervezetek számára fejlesztettek ki, hogy alkalmazottaik nyomon követhessék szénlábnyomukat, és lehetőséget kapjanak a változtatásra.

8. Összegzés

A modul egy rövid bevezetővel kezdődik, amely az életmódváltás és a fenntartható gyakorlatok fontosságáról szól, néhány példát hozva az európai éghajlati rendellenességekre (erdőtüzek, szárazság, szélsőséges hőmérséklet...), amelyek azt bizonyítják, hogy nem élhetünk vissza a környezetünkkel, és nem élhetünk úgy, mintha a holnap nem létezne; éppen ellenkezőleg, gondolnunk kell a jövő generációira és a megfelelő életkörülményekre.

Ezután a modul bemutatja a fenntartható kompetenciákat, amelyeket először a Közös Kutatóközpont (JRC) terjesztett elő a GreenComp keretrendszerben. A modul felsorolja a kompetenciákat (amelyek 4 kategóriára oszlanak: a fenntarthatósági értékek megtestesítése; a fenntarthatóság komplexitásának elfogadás; a fenntartható jövő elképzelése; cselekvés a fenntarthatóságért), valamint rövid leírásokat ad arról, hogy mit jelentenek az egyes kompetenciák, és hogyan kell őket értelmezni a félreértések elkerülése érdekében.

Ezt követően a modul információt nyújt a kiválasztott kompetenciák alkalmazásáról, ösztönözve az egész életen át tartó tanulást, és a kkv-kra, a szakoktatókra és a diákokra összpontosítva.

Végül, de nem utolsósorban a modul ismerteti a fenntarthatóság különböző aspektusaival foglalkozó kiválasztott digitális eszközöket, amelyek ösztönözhetik és megkönnyíthetik a zöld kompetenciák mindennapi életünkbe és hétköznapi rutinjainkba való beépítésének folyamatát. A digitális eszközök között szerepel többek között a Refill, a Spinlister, a Too Good to Go és az Almond.

9. Gondolkodtató kérdések

- 1) Melyik kompetencia elsajátítása a legnehezebb az ön számára, és miért?
- 2) Milyen alkalmazásokat töltene le a mobiltelefonjára és miért?
- 3) Vannak olyan kompetenciák, amelyek ön az életvitelében alkalmaz ?
- 4) Mely kompetenciákon dolgozna szívesen?

10. Hasznos hivatkozások és források

- 1) https://static.sustainability.asu.edu/schoolIMS/sites/4/2018/04/Key_Competencies_Overview_Final.pdf
- 2) https://www.researchgate.net/publication/243973095_Competerences_for_sustainable_development_and_sustainability_Significance_and_challenges_for_ESD

11. Irodalomjegyzék

Mandula - *Understand & Offset*. GooglePlay.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=org.almond&hl=en&gl=US>.

Campbell, L. (2021. április 1.). Amit tudnod kell a következőkről: Giki. Good With Money. <https://good-with-money.com/2021/04/01/what-you-need-to-know-about-giki>.

A ruhák cseréje segíthet megfékezni a fast fashion iránti függőségünket, és segíthet a környezetnek? ITV. (2019. június 14.). <https://www.itv.com/news/2019-06-14/is-swapping-clothes-a-sustainable-way-to-renew-your-style>

A kis- és középvállalkozások kis- és közepes környezeti hatásúak? WILL. (2022, március 23.). https://solutionswill.com/en/blog_post/do-small-and-medium-enterprises-have-a-small-and-medium-environmental-impact/

GIS az erdőszet számára. (2021, április 16.). ArcGIS StoryMaps. <https://storymaps.arcgis.com/stories/1b5892f524024d1e9c855972ee126eba>

Hering, T. (2020, október 15.). *10 módszer, amellyel egy kisvállalkozás zöld gyakorlatokat alkalmazhat és képviselheti a környezeti fenntarthatóságot.* <https://www.linkedin.com/pulse/10-ways-small-business-can-adopt-green-practices-reflect-tom-hering/>

Hodgkins, K. (2014, április 22.). *Napi alkalmazás: A GoodGuide segít zöld, egészséges és társadalmilag felelős termékeket találni.* Engadget. [https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-](https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL)

[aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL](https://www.engadget.com/2014-04-22-daily-app-goodguide-helps-you-find-green-healthy-and-socially.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAANawvrjJtUDj2TURtNijvVmRYjVrS7M7mE8tsAuMJKgPJ5UyCFVtUk2yHzSgvIzVeH-L8hr80IDm-NiHqH3HYpDfzCdBhvqDI-aM90UjN_zDCxzvRxLpaXNXVAjBc9K3x4ZTLujO0drJ7-tsCdAKJMZJwmj6iSniuHDcV_H4xTZL)

Hogyan működik. SpinLister. <https://www.spinlister.com/>

Közös Kutatóközpont (JRC). (2022). *GreenComp: Az európai fenntarthatósági kompetenciakeret.*

Kevesebb műanyaggal könnyebbé tett élet. Refill. <https://www.refill.org.uk/>

Masterson, V. (2022, május 18.). 8 klímaváltozási rekord, amit a világ 2021-ben megdöntött.

World EconomicForum. <https://www.weforum.org/agenda/2022/05/8-climate-change-records-world-2021>

Refill GooglePlay.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=uk.geovation.refill&hl=pl&gl=US>

Too Good To Go: End Food Waste. GooglePlay.

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.app.tgtg&hl=en&gl=US>

Your pick of rides at low prices BlaBlaCar. <https://www.blablacar.co.uk/>
Think Carbon. Giki. <https://giki.earth/>

